

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МОРСЬКОГО ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-методичної
роботи

Олена ДЯГИЛЕВА

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З дисципліни	Комерціалізація наукових досліджень
Факультет	Судноводіння
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	27 «Транспорт»
Спеціальність	275 «Транспортні технології»
Освітньо-наукова програма	Транспортні технології: експлуатація, ремонт та управління рухом засобів водного транспорту
Курс	Перший
Форма навчання	Очна / заочна

Херсон – 2024

Робочу навчальну програму дисципліни «Комерціалізація наукових досліджень» розробила згідно з навчальними планами й освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії, галузь знань 27 Транспорт, спеціальності 275 Транспортні технології, освітньо-наукової програми «Транспортні технології: експлуатація, ремонт та управління рухом засобів водного транспорту» к.е.н., доцентка Стовба Т.А., 18 с., мова навчання – українська.

Програму розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економіки та морського права

Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

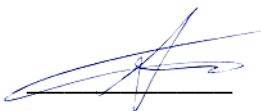
Завідувач кафедри

(підпис)

Ірина БЕЗУГЛОВА

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньо-наукової
програми

підпис

Андрій БУКЕТОВ

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

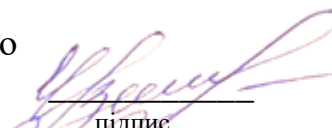
Завідувач аспірантурою та докторантурою

підпис

Едуард АППАЗОВ

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

Завідувач навчально-методичного
відділу

підпис

Валентина ЧЕРНЕНКО

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти ХДМА

Протокол від 19 вересня 2024 року № 1

Позначення та скорочення:

ЄКТС – Європейська кредитно-трансферна система;

ОНП – освітньо-наукова програма;

Л – лекція;

ПЗ – практичне заняття;

СР – самостійна робота;

АО – аналітичний огляд;

Т – тестування;

ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання.

1. Місце дисципліни в структурі освітньо-наукової програми

Дисципліна «Комерціалізація наукових досліджень» у структурі освітньо-наукової програми «Транспортні технології: експлуатація, ремонт та управління рухом засобів водного транспорту» входить до циклу загальної підготовки.

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів розуміння сутності та особливостей інтелектуальної діяльності, змісту та структури права інтелектуальної власності, розуміння механізму та принципів комерціалізації результатів наукових досліджень, структури майнових та немайнових прав на результати наукової діяльності, методів їх оцінки та захисту.

Завданням дисципліни є:

вивчення сутності, видів та результатів інтелектуальної наукової діяльності в умовах постіндустріальної економіки;

дослідження змісту, механізму та функцій комерціалізації результатів наукових досліджень;

опрацювання сутності, видів та механізму захисту об'єктів авторського права, промислової власності, засобів індивідуалізації;

порівняльний аналіз принципів та форм фінансування комерціалізації результатів наукових досліджень;

дослідження методів управління ризиками комерціалізації результатів наукових досліджень;

аналіз методів оцінки комерціалізації результатів наукових досліджень.

Дисципліна «Комерціалізація наукових досліджень» відповідно до навчального плану та освітньо-наукової програми входить до циклу загальної підготовки докторів філософії.

Навчальний курс передбачає:

- лекції, під час яких розглядаються ключові моменти та основні положення;

- практичні заняття для отримання необхідних компетентностей щодо використання аналітичного інструментарію та перевірки правильності розв'язання кейсів;

- самостійну роботу, яка міститься у поглибленому вивченні окремих питань та проблем курсу за навчальними посібниками, монографіями, нормативною та законодавчою базою, іншими додатковими джерелами, передбачає виконання індивідуального науково-дослідного завдання, підготовку відповідей на тестові і контрольні запитання.

Робоча програма з дисципліни «Комерціалізація наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Транспортні технології: експлуатація, ремонт та управління рухом засобів водного транспорту» підготовки докторів філософії зі спеціальності 275 «Транспортні технології».

Дисципліна тісно пов'язана з дисциплінами «Професійна етика науковця», «Управління науковими проєктами» і передувє вивченню дисциплін циклу професійної підготовки.

Вивчення навчальної дисципліни «Комерціалізація наукових досліджень» направлено на формування наступних програмних результатів навчання:

Таблиця 1.1. Основні програмні результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач

№	Основні програмні результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач
1	ПРН 02. Здатність узагальнити плани управління матеріальними ресурсами для забезпечення наукових досліджень
2	ПРН 03. Вміння розробити стратегічні плани щодо сфер застосування науково-дослідних розробок
3	ПРН 04. Вміння складати плани оперативного та тактичного управління дослідницькою діяльністю
4	ПРН 05. Вміння встановити самостійно дослідницькі цілі

Продовження таблиці 1.1

1	2
5	ПРН 28. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів у сфері транспортних технологій та дотичних міждисциплінарних напрямків

Таблиця 1.2. Міжпредметні зв'язки, які забезпечуються наступними дисциплінами

№	Навчальна дисципліна
	Попередні дисципліни
1	Професійна етика науковця
2	Управління науковими проєктами
	Наступні дисципліни
3	Сучасні стратегії ремонту транспортних систем та засобів
4	Ефективність експлуатації та управління рухом засобів водного транспорту
5	Логістика на водному транспорті

Для досягнення поставленої мети та отримання програмних результатів навчання при викладанні дисципліни використовуються наступні методи: метод аналізу конкретної ситуації, метод діалогового спілкування, методи інформаційно-комунікаційних технологій, дослідницькі методи, метод інтерактивного навчання; метод демонстрації, метод моделювання реальних життєвих ситуацій, міждисциплінарний підхід.

Результати навчання:

повинні знати:

сутність та особливості комерціалізації результатів наукових досліджень;
технологію процесу комерціалізації науково-технічних розробок;
методику оцінювання корисності технології, етапи та форми комерціалізації нових технологій;
порядок ліцензування інтелектуальної власності як форми комерціалізації

результатів наукових досліджень;

етапи планування комерціалізації наукових досліджень та розробки нових технологій;

процедуру реєстрації прав на винаходи та корисні моделі в Україні;

види ризиків, які супроводжують комерціалізацію результатів наукових досліджень, та методи їх оцінювання;

форми страхування комерціалізації результатів наукових досліджень.

повинні вміти:

здійснювати реєстрацію прав на результати інтелектуальної діяльності;

використовувати різні форми захисту результатів наукових досліджень;

здійснювати управління процесом комерціалізації результатів наукових досліджень;

управляти ризиками комерціалізації результатів наукових досліджень.

повинні отримати навички:

планування процесів комерціалізації наукових досліджень та розробки нових технологій;

ліцензування інтелектуальної власності як форми комерціалізації результатів наукових досліджень.

2. Зміст навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни «Комерціалізація наукових досліджень».

Таблиця 2.1. Опис навчальної дисципліни очної форми навчання

Термін вивчання дисципліни		Обсяг дисципліни		Розподіл академічних годин за видами занять очної форми навчання					Контроль знань		
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	90	3	28	14	-	-	48	АО, ІНДЗ, Т	-	+

Таблиця 2.2. Опис навчальної дисципліни заочної форми навчання

Термін вивчання дисципліни		Обсяг дисципліни		Розподіл академічних годин за видами занять заочної форми навчання					Контроль знань		
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	2	90	3	6	6	-	-	78	АО, ІНДЗ, Т	-	+

3. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 3.1 – Зміст та опис дисципліни

№ заняття	Назва теми	Обсяг, годин							
		Очна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР	Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Тема 1. Сутність і механізм комерціалізації наукових досліджень	2	-	1	3	0,5	-	0,5	5
2	Тема 2. Формування та розвиток ринку інтелектуальної власності в умовах глобалізації	2	-	1	3	-	-	-	5
3	Тема 3. Міжнародна правова охорона результатів наукових досліджень	2	-	1	3	-	-	-	5
4	Тема 4. Вартісне оцінювання об'єктів інтелектуальної власності	2	-	1	3	05	-	05	7
5	Тема 5. Маркетингові дослідження попиту на результати наукових досліджень	2		1	3	0,5		0,5	5
6	Тема 6. Особливості формування та розвитку авторського права	2	-	1	3	0,5	-	0,5	5
7	Тема 7. Технологічний аудит об'єкта комерціалізації	2	-	1	3	-	-	-	5
8	Тема 8. Способи комерціалізації результатів наукових досліджень	2	-	1	3	0,5	-	0,5	5
9	Тема 9. Комерціалізація майнових прав інтелектуальної власності	2	-	1	3	0,5	-	0,5	7
10	Тема 10. Ліцензування як форма комерціалізації результатів наукових досліджень	2	-	1	3	1	-	1	5
11	Тема 11. Ноу-хау як форма комерціалізації результатів наукових досліджень	2	-	1	3	0,5	-	0,5	5
12	Тема 12. Управління трансфером і комерціалізацією технологій. Показники оцінювання ефективності трансферу технологій	2	-	1	5	0,5	-	0,5	7
13	Тема 13. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності	2	-	1	5	0,5	-	0,5	5
14	Тема 14. Сучасна система охорони та захисту прав інтелектуальної власності	2	-	1	5	0,5	-	0,5	7
Всього		28	-	14	48	6	-	6	78

4. Рейтингова система для оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

Для оцінювання успішності здобувачів вищої освіти очної та заочної форми навчання використовується рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання всіх запланованих видів робіт.

Таблиця 4.1. Бальні оцінки для елементів контролю очної форми навчання

2-й семестр			
Елементи навчальної діяльності	Кількість практичних робіт	Максимальний бал	Всього балів за семестр
Опрацювання контрольних питань за темами курсу на платформі LMS Moodle, виконання практичних робіт, виступи з аналітичними оглядами відповідно до тематики курсу	7	4	28
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	1	42	42
Проходження підсумкового тестування на платформі LMS Moodle	1	30	30
Всього максимум за семестр			100
Формою підсумкового контролю є іспит. Здобувачі вищої освіти допускаються до складання іспиту за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з дисципліни.			

Таблиця 4.2. Бальні оцінки для елементів контролю заочної форми навчання

2-й семестр			
Елементи навчальної діяльності	Кількість практичних робіт	Максимальний бал	Всього балів за семестр
Опрацювання контрольних питань за темами курсу на платформі LMS Moodle, виконання практичних робіт, виступи з аналітичними оглядами відповідно до тематики курсу	3	9	27
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	1	43	43
Проходження підсумкового тестування на платформі LMS Moodle	1	30	30
Всього максимум за семестр			100
Формою підсумкового контролю є іспит. Здобувачі вищої освіти допускаються до складання іспиту за умови виконання усіх теоретичних та індивідуальних робіт з дисципліни.			

Виконання практичних робіт, виступи з аналітичними оглядами відповідно до тематики курсу(очна/заочна)

*Для здобувачів вищої освіти **очної форми** навчання передбачено виконання 7 практичних робіт, які оцінюються від 0 до 4 балів:*

за правильне виконання практичної роботи з наданням повної відповіді – 4 бали;

за правильне виконання практичної роботи з наданням неповної відповіді – 3 бали;

за правильне виконання практичної роботи без надання відповіді – 2 бали;

за розв'язання виконання практичної роботи з помилками та з наданням неповної відповіді – 1 бал;

за розв'язання виконання практичної роботи з помилками та без надання відповіді – 0 балів.

*Для здобувачів вищої освіти **заочної форми** навчання передбачено виконання 3-х практичних робіт, які оцінюються від 0 до 9 балів:*

за правильне виконання практичної роботи з наданням повної відповіді – 8...9 балів;

за правильне виконання практичної роботи з наданням неповної відповіді – 6...7 балів;

за правильне виконання практичної роботи без надання відповіді – 4..5 бали;

за розв'язання виконання практичної роботи з помилками та з наданням неповної відповіді – 1...3 бали;

за розв'язання виконання практичної роботи з помилками та без надання відповіді – 0 балів.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання

*Для здобувачів вищої освіти **очної та заочної форм** навчання передбачено виконання індивідуального науково-дослідного завдання (вибір та обґрунтування шляхів комерціалізації ідей відповідно до дисертаційної роботи)*

або на розсуд здобувача: *підготовка до участі у міжнародній науковій конференції доповіді, що відповідає плану навчальної дисципліни.*

Таблиця 4.3. Розподіл балів за виконання та захист індивідуального науково-дослідного завдання для очної форми навчання

Кількість балів за показник					Максимальна кількість балів
Повнота опрацьованого матеріалу	Вміння відповідати на поставлені запитання		Новизна		42
22	10	0	10	0	

Таблиця 4.4. Розподіл балів за виконання та захист індивідуального науково-дослідного завдання для заочної форми навчання

Кількість балів за показник					Максимальна кількість балів
Повнота опрацьованого матеріалу	Вміння відповідати на поставлені запитання		Новизна		43
23	10	0	10	0	

5. Засоби діагностики та питання для проведення підсумкового контролю знань

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням європейської кредитно-трансферної системи.

Видами контролю знань є поточний контроль та семестрова атестація.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, консультації з викладачем, самонавчання (опрацювання контрольних питань тем курсу, виконання практичних завдань, виконання індивідуального науково-дослідного завдання, тестування) і має на меті перевірку рівня підготовленості аспіранта на певному етапі навчання.

Поточний контроль засвоєння знань з дисципліни здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо розв'язання запропонованих кейсів,

передбачених планом практичних занять, а також шляхом обговорення аналітичних оглядів, виступів, виконання відповідних завдань.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом виконання індивідуального науково-дослідного завдання та тестування на платформі LMS Moodle.

Семестрова атестація проводиться у формі іспиту.

Слід зазначити, що виконання всіх складових навчального плану є обов'язковою умовою вивчення дисципліни. Роз'яснення складних тем або поглиблене вивчення додаткової інформації може відбуватися у часи консультацій відповідно до графіку проведення консультаційних занять.

Питання для підготовки до іспиту наведено нижче.

Питання для проведення семестрового контролю знань

1. Що розуміють під комерціалізацією наукових досліджень? Вплив на економіку має комерціалізація наукових досліджень
2. Сутність та завдання комерціалізації результатів наукових досліджень.
3. Коли починається та закінчується комерціалізація наукових досліджень?
4. Чи можна отримувати додаткові доходи за передачу права користування інноваційним продуктом? Відповідь обґрунтуйте.
5. Чи забезпечує інтелектуальна власність захист від недобросовісної конкуренції?
6. Що виступає основним джерелом нової інформації, нових знань, наукових досліджень?
7. Які існують форми інтернаціоналізації інновацій? Їх переваги та недоліки.
8. Види, форми і методи комерціалізації результатів наукової діяльності.
9. Всесвітня конвенція про авторське право, Бернська конвенція, Цивільний кодекс України, Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу».

10. Сутність та структура відносин інтелектуальної власності.
11. Поняття, основні завдання, функції і принципи авторського права.
12. Всесвітня конвенція про авторське право, Бернська конвенція, Цивільний кодекс України, Закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу».
13. Суб'єкти та об'єкти авторського права.
14. Зміст та умови дії авторського права.
15. Специфічні ознаки авторського права.
16. Виникнення та реєстрація авторського права.
17. Міжнародні аспекти охорони авторських прав.
18. Особливості комерціалізації об'єктів авторського права.
19. Сутність та еволюція промислової власності.
20. Об'єкти промислової власності.
21. Поняття та ознаки винаходу (корисної моделі).
22. Процедура реєстрації прав на винаходи та корисні моделі в Україні.
23. Порядок визнання прав інтелектуальної власності на промисловий зразок та компонування інтегральних схем.
24. Особливості комерціалізації об'єктів промислової власності.
25. Ноу-хау як цінний об'єкт. Види ноу-хау.
26. Джерела права інтелектуальної власності на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної діяльності людини.
27. Об'єктивне авторське право: поняття, загальна характеристика, джерела
28. Об'єкти авторського права: поняття, класифікація
29. Твори, які не охороняються авторським правом
30. Суб'єкти авторського права: поняття, класифікація.
31. Патентне право: поняття, загальна характеристика, джерела.
32. Патент: поняття, види та порядок отримання.
33. Інтелектуальна власність на наукове відкриття.
34. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

35. Договір комерційної концесії.
36. Принципи та завдання оцінки результатів інтелектуальної діяльності.
37. Оцінка результатів інтелектуальної діяльності в контексті їх комерціалізації.
38. Класифікація результатів інтелектуальної діяльності з позиції їхньої оцінки.
39. Оцінка економічної ефективності комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.
40. Проблеми оцінювання об'єктів інтелектуальної власності в Україні.
41. Особливості оцінювання об'єктів інтелектуальної власності на різних стадіях життєвого циклу продукту.
42. Необхідність охорони та захисту прав інтелектуальної власності.
43. Форми захисту інтелектуальної власності.
44. Охорона та захист авторського права.
45. Види та результати інтелектуальної діяльності.
46. Форми розпорядження результатами інтелектуальної діяльності.
47. Організація маркетингових досліджень на ринку об'єктів інтелектуальної власності.
48. Етапи і методи оцінки об'єктів права інтелектуальної власності.
49. Процес управління інтелектуальною власністю.
50. Фінансові механізми комерціалізації результатів наукових досліджень.
51. Управління ризиками комерціалізації результатів наукових досліджень
52. Сутність та значення трансферу технологій у процесі комерціалізації результатів наукових досліджень.
53. Основні функції та складові трансферу технологій.
54. Види трансферу технологій.
55. Історія та особливості функціонування Національної мережі трансферу технологій України.
56. Проблеми трансферу технологій в Україні.

57. Нормативно-правові засади трансферу технологій в Україні.
58. Формування стратегії комерціалізації технологій.
59. Методичні підходи до визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності.
60. Загальні тенденції розвитку світового ринку результатів наукової діяльності.
61. Сутність та класифікація технологічного обміну.
62. Інноваційна інфраструктура забезпечення комерціалізації результатів наукової діяльності.
63. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва.
64. Життєвий цикл інновацій.
65. Інтелектуальна власність як товар.

6. Рекомендована література

Окрім основної рекомендованої літератури, в роботі необхідно керуватися урядовими рішеннями і постановами, наказами та іншими керівними документами Міністерства інфраструктури України, Міністерства освіти і науки України, використовувати студіювання джерельної бази, зокрема, статей та інтернет-ресурсів, які вийшли після затвердження даної програми.

Основна.

1. Базилевич В. Д., Ільїн В. В.. Інтелектуальна власність: креативи метафізичного пошуку: монографія. Київ : Знання, 2008. 687с.
2. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник. Київ : Знання, 2008. 431с.
3. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. унт внутр. справ, 2017. 140 с.
4. Інтелектуальна власність: підручник / Р.С. Кірін, В.Л. Хоменко, І.М. Коросташова. – Дніпро: Національний гірничий університет, 2012. 320 с

5. Чугрій Н.А. Комерціалізація інтелектуальної власності як необхідна умова інноваційного розвитку підприємства. *Причорноморські економічні студії*. №17.2017.С.137-141

6. Полторацька А., Стовба Т., Гребеннікова А. Формування і реалізація механізму комерціалізації результатів інноваційної діяльності. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. №1. С.37–46.

7. Трансфер технологій : підручник / А.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук, С.І. Бай та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 556 с.

Допоміжна.

8. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління: Моногр. Харків: ІНЖЕК, 2003.304 с.

9. Перерва П. Г. Трансфер технологій : [монографія] / Перерва П. Г. [и др.] ; под ред. д-ра экон. наук, проф. Перервы П. Г. и д-ра экон. наук, проф. Коциски Д. -Харків : Віровець А. П. ; Мишкольц, 2012. 667 с.

10. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: підручник. / О.А. Підопригора (ред.), О.Д. Святоцький (ред.). Київ: ВД «ІнЮре», 2004. 670с.

11. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навчальний посібник / Під загальною редакцією д.е.н., професора Ястремської О.М., к.е.н., доцента Верещагіної Г.В. Харків.:ВД «ІНЖЕК», 2010. 398 с.

12. Управління інтелектуальною власністю / П.М. Цибульов (ред.). Київ : К.І.С., 2005. 448с.

13. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підручник Київ: Либідь, 2006. - 480с

14. Черевко Г.В. Інтелектуальна власність: навч. посіб.. Київ .: Знання, 2008. 412 с.

15. Іванюк О.В., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: навчально-наочний посібник. Житомир: В.Б. Котвицький, 2014. 163 с.

16. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.

Інтернет-ресурси.

Закони, Постанови КМ, інфографіка та інші наочні матеріали, які викладено на сайті дисципліни на платформі LMS MOODLE, наукові статті з відповідної теми.